

Crenguța MANEA

Înapoi în memorie

Ajunsă la Sibiu, la câteva zile după începerea Festivalului Internațional de Teatru (F.I.T.S), evident am trecut la „o anchetă” amănunțită pentru a afla ce se impune a fi văzut din oferta deja prezentată; o majoritate bine intenționată, formată și informată – centrele de influență cărora nu poți să te sustragi! – m-a convins că nu trebuie să ratez spectacolul unei trupe din Kazahstan, *Art&Shock Theatre*. Și așa am avut una dintre experiențele teatrale cele mai emoționante din acest festival...

Scenă din *Înapoi în U.R.S.S.* Regia: Galina Pyanova.

La sfârșitul spectacolului, aplauzele nu au conținut preț de aproape zece minute, iar cei câțiva irlandezi prezenți în sală, dezlănțuiți, fluierau admirativ la fiecare dintre cele șapte-opt rechemări ale tinerelor actrițe care au prezentat *Înapoi în U.R.S.S.* – mi-a fost imposibil să dezleg misterul care învăluie numele autorului acestui text; ca și la edițiile anterioare, caietul-program ne-a rezervat mici șarade aproape în fiecare zi; poate până în 2007, atunci când Sibiul va ajunge Capitală culturală europeană, informațiile se vor clarifica și legat de ceea ce trebuie să fie un astfel de material de prezentare!

Montarea – a cărei regie, precisă și eficientă, în ciuda unor modalități mai degrabă discrete de manifestare, este semnată de una dintre interprete, Galina Pyanova – pune în discuție resorturile prin care puterea comunistă controla, lua în posesie până și subiectivitatea victimelor ei. Adeziunea la ideologie trebuia manifestată prin atașamentul față de lider; lui Lenin, ca și celor care i-au urmat la șefia partidului, i se cuvenea întreaga viață și iubire a „supușilor“, exercițiu care începea încă din primii ani ai socializării. Modelul ne este mult prea cunoscut și apelează la memoria afectivă care stochează accidente dureroase ale maturizării provocate de deziluzii, toate rupturile dintre o fantezie copilărească – alimentată și, evident, manipulată de lecturi ca *Tânăra gardă* sau *Cei dintr-a șasea*, best-seller-uri ale vârstei pioneratului și în România anilor '70 – și o realitate care nu putea fi acceptată decât cu prețul înregimentării.

În spectacolul *Înapoi în U.R.S.S.*, spațiul de joc este desenat simplu: o bancă, bustul lui Lenin, o hartă a U.R.S.S. în fața căreia trei copile cu șorț de școală și cravată de pionier refac traseul unei adolescențe încercate de primele revolte și tentații. Destinele celor trei personaje, altminteri comune, banale chiar, ar fi rămas pe veci uitate dacă o ziaristă venită din Germania în Rusia *glasnost*-ului nu și-ar fi dat seama că, pentru a înțelege acea lume a terorii, era necesar să parcurgă nu doar datele păstrate în austere dosare de arhivă. Importantă devenea întâlnirea cu martorii acelor vremuri, cu memoria lor vie care mărturisea drama atâtor eșecuri. De fapt, supratema montării este tocmai acest raport dintre memoria subiectivă și conservarea tehnică a evenimentelor.

Cunoașterea sensibilă spre care țintește spectacolul *Înapoi în U.R.S.S.* a avut un răspuns prompt din partea publicului, în primul rând, prin performanțele actricești; tehnic, perfect stăpâne de la cel mai mic gest până la dans sau expresia corporală cea mai elaborată, interpretele au făcut dovada unei școli de actorie de o foarte bună calitate; sarcina lor a fost una deosebit de dificilă și pentru că registrul comic în care a fost construit spectacolul presupune un joc la limită între desfășurarea entuziastă a energiilor dramatice și rigoarea necesară în păstrarea desenului personajului încredințat.

Înscris perfect în tema *Moșteniri* a F.I.T.S., ediția 2004, fără nici un accent didactic sau clișeu al vreunei forme ce aparține teatrului politic, spectacolul *Înapoi în U.R.S.S.* este un argument că greșelile istoriei pot fi evitate și că de trecut ne putem despărți răsând, făcând țândări statui ca cea a lui Lenin.